

IKE ỌNATARACHI DỊ N'IME ỤMỤ NWAANYỊ: NZIPỤTA YA N'AGỤMAGỤ NDỊ A HỌỌRỌ

CHISOM NNEAMAKA OKAFOR

Chukwuemeka Odumegwu Ojukwu University

Igbariam Campus

Anambra State

&

NKECHINYERE ANTHONIA NWOKOYE

Nnamdi Azikiwe University, Awka

Umjedemede

Ọtụtụ ezinaụlọ nọ n'ogba aghara taa n'ihì na ụmụ nwaanyị nọ n'ezinaụlọ ndị ahụ legbara ike dī ha n'ime anya ebe ụfọdụ nọ n'ọnọdụ dī otu a n'ihì na o nweghị onye hụgara ike na uru nwaanyị bara n'ezinaụlọ ahụ. Onye ọbụla tụtawasara obi na ọ bụ nna nọ n'ezinaụlọ bụ onye kachasị. Nke a mere e ji hōrọ isiokwu a, ka e wee kōwara ụmụ nwaanyị na ha nwere ike zoro ezo n'ime ha. A chōkwara iji edemede a kwalite mmụọ ụmụ nwaanyị ma mee ka ike a zoro ezo n'ime ha pụta ihe ka ha ghara iche mgbe ihe ike mere ha. N'ihì nke a, a gbasoro usoro nkōwa wee tūchaa nchōcha a. E ji atụtụ mōdarizim mee nchōcha a. Atụtụ a na-ekwu na n'agbanyeghị mmekpa ahụ na akpomasị ụmụ nwaanyị na-enweta n'aka ụmụ nwoke, ihunanya dī ha n'ime na-eme ka ha leghara mmekpa àhụ ndị a anya, mee ihe ziri ezi ọ kachasị n'ebe ezinaụlọ ha nọ. Ngwa ọrụ edemede a bụ agụmagụ ndị gbadoro ụkwù n'isiokwu a. Ha bụ, *Adaeze na ụwa bụ nke Onye*. Agụmagụ abụọ a bụ iduuzi. A chọputara na nwaanyị nwere ike pūrū iche dī ya n'ime nke na-apụtakarị ihe mgbe ihe ike mere ya. Ọ na-agba mbọ mee ihe ọbụla o nwere ike ime ka ezinaụlọ ya ghara ịda. E bu n'obi na edemede a ga-enye aka mee ka ụmụ nwaanyị mara na o nwere ike zoro ezo dī n'ime ha nke mere na otu ọbụla o sila dī, ụmụ nwaanyị na-akwūdo hụ na ezinaụlọ ha adaghị. A tūrū alo ka ụmụ nwaanyị mara na nzoputa ezinaụlọ ha dī ha n'aka n'ihì nke a, ụmụ nwaanyị kwesiri ileghara nleda anya a na-eleda ha, na omume 'ọ gbasaghị m' ndị dī ha na-eme mgbe ụfọdụ, mee ihe ga-enye aka kwalite ezinaụlọ ha.

Mmalite

N'ala Igbo, oge gboo, ezinaulo obula enweghi nwa nwoke anaghi anọ n'udo. Umụ nwoke ufodu na-eji maka amutaghi nwa nwoke luo otutu nwaanyi ka ha wee muta nwa nwoke. ufodu anaghi ekwe eziga umu ha ulo akwukwo maobu meere ha ihe obula ha rioro ka e meere ha n'ih na ha bu umu nwaanyi. Omume umu nwoke a na-aputakwa ihe n'izu umu ha. Ha na-aka akpachapuru umu ha ndi nwoke anya kara umu ha ndi nwaanyi. umu nwaanyi a muru n'udi ezinaulo a na-anọ na mwute oge obula n'ih na o ga-adi ha ka a gupuru ha agupu. onodu a mere ka umu nwaanyi ufodu na-ahuta onwe ha ka ndi enweghi uru ha bara. Nke a bu n'ih na a mnyere ha n'ezinaulo enweghi ihe ha ji nwa nwaanyi kporo. umu nwoke a mnyere n'ezinaulo di otu a enweghikwa ihe ha ji nwaanyi kporo n'ih na e bidoro na nwata gwawa ha na ha ka nwa nwaanyi baa uru.

N'oge ugbua, o dighizi otu a. Umu nwaanyi ejirila aka ha zoputa onwe ha. o bu eziokwu na ha ka na-alu ugu inwere onwe ha, mana, o dighizi otu o di na mbu. umu nwaanyi na-emezi ihe a tugh na any na ha ga-emenwu ugbua. umu nwoke ufodu, ndi muru naani nwaanyi, anaghikwa achọ ilu nwaanyi ozọ ga-amutara ha nwa nwoke n'ih na o doola any na nwa nwaanyi ga-emenwu ihe nwa nwoke ga-emenwu.

N'otutu ezinaulo taa, o bu nwaanyi no n'ezinaulo ahụ na-akpata ihe ezinaulo ya na-eri. ufodu umu nwaanyi na-eme otu a n'ih na di ha anaghi akpatara ezinaulo ya ihe ha ga-eri ebe ufodu bu n'ih na di ha anwuola. ufodu n'ime ha ka di ha di ndu, na-ewetakwa ihe ezinaulo ya na-eri mana n'ih na o na-agu ya agu inwe nke ya, o bilie, choo ihe o ga na-arụ wee na-akpata ego. A gagharja n'ime ahia di n'otutu obodo taa, a ga-ahu umu nwaanyi yi akwa mkpe ha noro n'odu ahia ha, na-ere ahia. ufodu n'ime umu nwaanyi ndi a bu ndi di ha na-emere ha ihe niile ha choro mgbe di ha no ndu. Ugbua di ha anwuola, kedü ebe ha si nweta ike ha ji bido ibu ibu ezinaulo? O nwere ike o buru na umu ya di ise maobu asaa, kedü ka o ga-esi zuo ha niile? o na-akacha njo ebe umunne di enweghi ihe ha nyere nwaanyi di ya nwuru nke ha ji akporo umu ya zuroro ya. N'onodu di otu a, naani onye nwaanyi ahü nwere bu onwe ya na umu ya.

Edemede a ga-eleba ichoputa otu nwaanyi di ya na-emere ihe obula o choro tupu o nwuo, nwaanyi enweghi ihe o na-arubu tupu di ya anwu, nwaanyi arunubeghi oru na ndu ya, si nweta ike na amamihe o ji bido ahia, si na ya baa ogaranya. o bugh naani nwaanyi di ya nwuru na-eme udi omume a. ufodu umu nwaanyi, ndi na-akpata ihe ezinaulo ha na-eri n'ih na di ha anaghi enye ha, so na ndi kpaliri edemede a. Edemede a bu iji gosi na ka nwaanyi ahana, ihunanya o nwere n'ebe ezinaulo ya no na-eme ka o mee ihe ahü e che na o gaghi emenwu.

Ntuleghari agumagu

Agumagu bu edemede e chemiri uche n'ime wee dee. A naghị ede ya ka o wee buru na mmadu choro ide ihe kama a na-edede ya buru n'obi na o nwere ihe a choro ikuziri ndi ga-agu ya. Ezikeojiaku (2001:40) kwuru na agumagu adighi n'efu. o bu oru ekereuche nke nwere ihe mmata gbasara omenala wubere ya. Agumagu obula nwere ihe o na-akuziri onye na-agu ya gbasara ntola agumagu ahụ. Agumagu Igbo ga-akuziri ogu ihe gbasara ndu na nhuruwa ndi Igbo. Nke a putara na agumagu bu enyo e ji ahuta ebimndu ndi nwe agumagu ahụ. o na-eziputakwa ihe na-eme na ndu, ihe mere na ndu na ihe nwere ike ime na ndu. N'ih i nke a, edemede a lebara anya n'agumagu ufodu gbadoro ukwu n'uzo di iche iche umu nwaanyi si eziputa ike di ha n'ime.

Nwadike (1998) na Nsolibe (2018) ziputara nwaanyi dika ndi siri ike ma n'anụ ahụ ma na mkpuruobi. A tlee ndu umu nwaanyi na umu nwoke a ga-achoputa na umu nwaanyi ka sie ike n'ih niile. E nwere ike si na o bu naani mgbe a na-achụ ego ka nwoke na-aputa kwuru si na o bu ya kwesiri ichuta ego maobu n'ike okpukpu aka ka nwoke si egosi ike nke ya. Ma e lee anya n'ih na-eme n'üwa taa, a ga-ahụ na ego ahụ umu nwoke na-ekwu na o bu oru ha kpom kwem, umu nwaanyi na-akpatazi ego ahụ kari ha. N'edemede a, e lebara anya n'agumagu di iche iche iji choputa otu umu nwaanyi si eziputa ike zoro ezo di ha n'ime ka ezinaulo ha wee kwusie ike. A choputara na n'agbanyeghi na o bu nwoke bu isi, o buru na nwaanyi akwudosighi ike buru isi, ezinaulo aghasaa. Mgbe di na nwunye nwere nsogbu n'ezinaulo ha, nwunye na-agba mbu na o gbochiri umu ha ima ihe na-eme n'ezinaulo ha. o ga na-ekpuchi, na-achikwa umu ya, na-enye ha ihe obula ha choro ma o buru na o na-akpata ego nke ya, ka ezinaulo ya ghara ida.

Ihe obula a na-eme n'üwa taa gbadoro ukwu n'onye bu nwoke na onye bu nwaanyi. umu nwoke bu ndi a na-eche na o bu ha bu isi n'ih niile. N'ezinaulo ufodu taa, ufodu umu nwoke anaghị ekwe nwunye ha ruo oru ga-enye ha ego. Ha kwenyere na oru nwaanyi bu ino n'ulo ledi umuaka anya, sie nri, zachaa ezi na ime ulo ma rahuo ura. N'ebe a, a ga-eleba anya n'ih ode ndi ozoro dere maka isiokwu. Richter na Kotowska (2000:24) hutara ezigbo nne/nwaanyi dika onye a turu anya na ihe na-akpali ya bu ihe ga-abara nwa ya uru. Nke a putara na nne anaghị eche maka onwe ya kama ihe na-echu ya ura bu odimma umu ya. O kwenyere na umu ya daa, ya onwe ya adaala. o gakwara n'ihu kowaa na iburu nwatakiri nne a nuchara anucha putara igbado uche n'ebe nwatakiri ahụ no na iweputara nwatakiri ezigbo oge, ego na ike nke ga-abara nwatakiri ahụ uru dika onye nne ya ji ihe nke na-amasi ya choro aja.

Nke a aputaghị na ndi bu nna enweghi aja ha na-achụ maka odimma umu ha kama ihe nna na-etinye n'ezinaulo erughi aja nne na-achụ. o burugodu na nne anaghị aru oru a na-akwu ya ugwo, o kwesiri ka a na-akwu ya ugwo maka idozi ulo, isi nri, na ichedo umuaka n'ih na di na nwunye kpebie ka a chota onye ga na-aru oru ndi a, a ga-akwu onye ahụ ugwo. otutu umu nwaanyi na-akpata aku ezinaulo ha na-eri n'ih na o nwere ike, di ha ejighizi ego ka o si jide na mbu. N'ezinaulo di otu a, nwoke maara ihe maara na o ga-eweghara iru oru ezinaulo iji nyere nwunye ya aka ruo oge ya onwe ya ga-enweta oru nke ya. Mana oge ufodu, nghotahie na-abata.

Sundell (2020:6) kwuru na ihe ya atughị anya ya bu na di ya agaghị enweta oru gboo, iwe wee bata n'ime ha abuo. o na-agbakasi ya ahụ ma ya bata oru o buru na e dozighi ulo edozi. Iwe na-ewe ya onwe ya na ya ahughị udi mbọ o na-agba inweta oru. Na ya na-atajiri di ya anya na o nwere oge nke aka ya nke bu ihe ya onwe ya enweghi.

Nke a bu ndu nwaanyi na-akpata aku ezinaulo ya na-eri. N'onodu a, nwoke ga-ahu na ichekwa ezinaulo adighi mfe. ufodu umu nwoke na-ahuta onodu a ka imekpa ahụ. Synder (2019:20) si na o nwere ufodu umu nwoke ndi na-ahuta odimma nwunye ha ka ibuli ha onwe ha elu. udi agwa a na-ebuli mmuo umu nwaanyi ufodu di otu a.

Otutu oge, a na-ahuta umu nwaanyi dika ndi ike adighi. Nke a aputaghị na umu nwaanyi niile no n'awa siri ike kama ufodu n'ime umu nwaanyi no n'awa taa siri ike. Ha siri ike site n'udi oru ha na-arụ na udi ihe ha hugorola na ndu ha. ufodu n'ime ha na-arụ oru e chere na o bu naani umu nwoke nwere ike iru oru di otu ahụ. Ufodu oru ndi a bu, ikpu isi, ibu injinia, inya ugboala, inya ugboelu, oru dibia Bekee, izu ahia anu, ino n'elu nnukwu ugboala wee gaa obodo tere aka izuta ahia ha ga-ere nakwa iga n'onwa. oru di otu a abughị obi fecha fecha ka e ji aru ha. Nke a mere na otutu umu nwaanyi ugbua ji obi dike wee na-achikwa ezinaulo ha. Sindell na Sundell (2015:50) si ma mmadu ihuta onwe ya n'onodu ga-akwanye ya idabere na mperi o riri putara ihe ndi ahụ anaghị akpali mmuo mmadu, ga-eme ka o hia onye ahụ ezigbo ahụ ime ihe ndi o choro ime nke oma. Onye ahụ ekwesighi ino ebe ga-eme ka o dabere na mperi o riri.

Otutu oge, a na-agwa umu nwaanyi ihe ha nwere ike imenwu na nke ha enweghi ike imenwu, na-ebutere umu nwaanyi ida mba na mmuo. N'onodu di otu a, umu nwaanyi di otu a ga na-ahuta naani mperi ha riri, leghara ike di ha n'ime anya. O bu onodu di otu a, ka edemede a ga-agba mbọ igba n'anwu; ikowara umu nwaanyi na o nwere ike di ha n'ime. Ufodu oge, nwaanyi nwere ike mara na o nwere ihe di n'ime mmuo ya o choro ka o puta ihe.

Sundell na Sundell (2015: 60) gara n'ihu kwuo na ime ka ike zoro ezo di n'ime mmadu puta ihe, doro anya. Onye obula ga-emenwu ya. Na mbu, onye ahụ ga-achoputa onyinye onatarachi ya o kacha eme nke oma. Nke abuo, o ga-achoputa onyinye nke o choro ka o puta ihe. Nke ato, site na nnagide na igbadosi anya ike, onye ahụ ga-amalite tinyebe uchu n'onyinye ndi ahụ. Ihe ndi a ga-eme ka ike zoro ezo di n'ime mmadu puta ihe.

Nke a bu ndumodu ha nyere maka mmadu inyere onwe ya aka imata ihe di ya n'ime. Ihe so ebutu otutu mmadu n'awa taa, bu mmadu ikweta n'ihe onye ozọ gwara ya maka onwe ya n'ekwenyeghi na nke o gwara onwe ya. O bu nke a bu nsogbu otutu umu nwaanyi taa. A gwala ha na o nweghi ihe ha di mma ya, ha wee buru ya n'uche ruo mgbe onye ahụ na-emeburu ha ihe ha choro anoghizi, mgbe ahụ ka ha ga-amata na ha ga-emenwu ihe ahụ. Edemede a bu n'obi inyere umu nwaanyi aka chezo oge ihe onye ozọ gwara ha maka onwe ha ma tukwasi obi na nke mmuo ha gwara ha.

Agumagu ndi a tuleghariri gbadoro ukwu n'inyere mmadu aka choputa ike o nwere n'onwe ya site n'ileghara ihe onye ozọ gwara ya anya, ma tukwasa obi n'ihe ndi ahụ o na-emekaricha nke oma. Edemede ndi ahụ a tuleghariri arutughi aka n'ichoputa otu umu nwaanyi di ha

nwuru si enweta ike ha ji ebu ibu ezinaulo mgbe di ha nwuru. O bu nke a kpata edemede a ji lebaa anya ichoputa ka umu nwaanyi ndi di ha nwuru si ebunwu ibu ezinaulo.

E ji atutu modarizim mee nchocha a. Atutu a bu nke e weputara iji nochia anya feminizim na mba Afrika. Onye no n'isi ya bu nwaafọ Najirja aha ya bu Catherine Acholonu. O weputara atutu a n'afọ 1995. Nwaanyi a kwara na atutu feminizim nke Alice Walker weputara enweghi ka o si buru maka ndi isi ojii. N'ihu nke a ka o ji tupa atutu modarizim. Acholonu si na ihe anọ atutu a nwere nke atutu feminizim enweghi bu ihunanya, oru, nnagide na nghota n'etiti mmadu na ibe ya. O gbara mkporogwu n'onodu ibu nne nke bu otu n'ime ihe di okpurukpu e ji mara mba Afrika. Otiono (2014:77) si na modarizim si na nghota mmadu gbasara feminizim. O bu nchawapu na mmuputa ihe mebere nwaanyi. O na-edebe ihunanya n'etiti ihe niile. O nabataghi okwu ojobo n'udi obula dika isi na umu nwoke di njo. Modarizim gbanyere mkporogwu na nkwenye na ikpo asi so n'otu ihe na-eme ka e merie mmadu mana ihunanya bu nke na-enye mmadu mmeri. Otiono (2014:78) gara n'ihu kwuo na modarizim kwenyere na ihunanya juputara n'owa n'agbanyeghi na akpomasi di n'owa. N'agbanyeghi nke a, ihunanya ga-emeru akpomasi. Ebe o bu na ihe na-edu atutu a bu ihunanya, oru, nnagide na ezi mmekorita, a ga-ahu ka umu nwaanyi niile a kporo aha n'edemede a si nwezuchaa ha.

Ike onatarachi

Onye obula Chukwu kere nwere ihe ndi o debeere ya o ga-emenwu na nke o gaghi emenwu. N'owa taa, ndi mmadu na-agwazi ibe ha ihe ha agaghi emenwu na nke ha ga-emenwu. Na ndu umu nwaanyi, di ha, nna ha ma o bu umunna ha na-agwa ha ihe ha ga-emenwu na nke ha agaghi emenwu. Mgbe ihe ike mere nwaanyi a gwara udi okwu a, o hu onwe ya ebe o na-eme ihe ahu o che na o gaghi emenwu n'ihu na o doola ya anya na o bu ya ga-azo onwe ya. Nke a gosiri na o bu ajo onodu na-eme ka ike di nwaanyi n'ime, nke o maghi na o nwere, puta ihe.

Omware (2019: 10) dere na mmadu agaghi agbara nsogbu ya, ihe mgbawa obi ya na ihe mwute ya oso. Ihe mgbu niile ahu kwesiri ibu ihe ga-akpali ya imata ebe ike onatarachi ya zoro ezo di. O bu ya kpata o ji nwee udi nsogbu o nwere. Nke bu eziokwu bu na, o bu ihe ahu ndi mmadu na-asi na o bu ya bu mperi mmadu riri, bu ihe a ga-eji bulie onye ahu elu na ndu.

Ihe nke a putara bu na ike a dibu adi n'ime nwaanyi, ma o maghi. Ufodu umu nwaanyi enweghi ihe ha na-emenwu ma o buru na a gwaghi ha na ha ga-emenwu ihe ahu. Ufodu na-amalite ihuta ike di ha n'ime mgbe onye na-emeburu ha ihe ahu emeghizi ya. Ihe ndi a bu mkpuru a kunyere na ndu nwaanyi nke na-eme ya ka o na-ahuta onwe ya ka onye ume ngwu. Brewerton (2019:30) mere ka a mata na n'ezie, o buru na otu onye maobu mmadu abuo agwaghi mmadu, onye o doro onye obula anya, na o nwere ihe o na-emetakaricha nke oma, onye ahu agaghi ama na o na-eme ihe ahu nke oma. Ihe ndi a bu ike zoro; ihe ndi mmadu amaghi na o ga-emenwu maobu ihe mmadu amaghi na o nwere ike imenwu.

Uwa a a no na ya taa, mere ka ufodu umu nwaanyi na-ebi ndu 'meere m'. O buru na e nyere umu nwaanyi ohere kamgbe, mee ha ka ha mara na ha ga-emenwu ihe obula ha choro ime, oge ha choro ime ya na otu ha si choo ime ya, uwa kaara iditu mma taa. O bu ike di otu a ka a ga-elebara anya na ndu umu nwaanyi ndi di n'agumagu ndi a hooro.

Nzipüta ike ọnataraichi di n'ime ụmụ nwaanyi n'agụmagụ ndi a hōrō

N'ebe a, a ga-eleba anya n'uzo di okpurukpu ụmụ nwaanyi si eziputa ike di ha n'ime n'ichikwa ezinaulo ha. Uzo ndi a bu, nwaanyi dika nne, onodu ajadu na nwaanyi dika onye nzulite nwa.

i. Nwaanyi dika nne

A ga-asị na imụ nwa bu otu n'ime ihe Chineke kere nwaanyi ka o na-eme kpom kwem, mana o di mkpa ikowaputa na o bu ike mkpuru obi na anu ahụ ka e ji amụ nwa. Shuaru (2020:20) si na o buru na e nwere ebe e deputara ihe mebere nwaanyi, ibu nne ga-abu nke kachasi mkpa. O bu ya mere na, na mba Afrika niile, nwaanyi nwere ụmụ bu nwaanyi tozuru etozu. N'uche nwaanyi Afrika obula, ibu nwaanyi ebighi naani n'alumdi, a turu anya na nwaanyi ga-atu ime muo nwa. Nke a ga-eme ka o gabiga na mgbu afọ ime a turu anya na o ga-agabiga tupu o tozuo na nwaanyi. Mgbe nwaanyi a lubatara turu ime, muo nwa, o na-ebute onu toro ato. Imu nwa abughi oru nwoke ga-aji obi nwoke ruo. O bu eziokwu na a na-elegara ụmụ nwaanyi anya dika ndi ike adighi, mana nwaanyi chinwuru nwa, muputa ya, siri ezigbo ike n'ihia na mgbu so afọ ime abughi ihe e nwere ike ikoro mmadu. O bu nke a mere Ben-Nun (2015:50) ji si na imụ nwa bu otu n'ime ihe gbukarichara mgbu nwaanyi ga-agabiga. Akwukwo nso ruturu mgbu afọ ime aka na Jenesis 3:16, si, 'na mgbu ka i ga-amu ụmụ'. Otu obula o soro nwoke sie ike, mgbu afọ ime bu otu ihe o gaghi ebunwu. Afọ ime bu otu usoro ntobiga nwaanyi na-agabiga. Ibu afọ ime, imụ nwa na izu nwa bu n'isi nne no n'ezinaulo ka o di. Shuaru (2020:30) gara n'ihu dee na mmekorita nne na nwata mgbe nwata na-eto eto na-eso achikwa agwa ya. Nchekwa ezinaulo di nne n'aka. O bu nne bu onye nkuzi mbu nwata nwere. O bu n'aka nne ka nwata si amuta iwu na-achi ndu. N'ihia na nne na-anọ nwata nso, o ga-achoputa onatarachi nwata ahụ nwere n'oge ma nye aka gbazie ya ka o puta ihe n'ihia na nke a ga-enye aka n'ihazi udi mmadu nwata ahụ ga-abu.

Nke a bu otu n'ime oru di mkpa nne na-arụ n'ezinaulo. Imuta nwa ebighi na ituru ime, oru kacha mkpa na ndu nwata na-amalite mgbe a muputarala nwa ahụ. Izulite nwata bu oru chorọ obi gbasiri ike n'ihia na o bu oge ahụ ka e ji anapu nwaanyi muru nwa ohu ura na ezumike. Nwaanyi obi esighi ike nwere ike leghara oru ya anya ma nwaanyi nwere obi dike ga-echeta na o bu oge ahụ ka nwata ahụ chorọ nlekwa, nke a ga-eme ka nwaanyi hapu ma chezoo ihe obula na-akpa ya, gbaa mbu hu na o na-anọ n'akuku nwata ahụ oge obula. O buru na e leghara nwata anya n'oge a o pere mpe, ezinaulo ya na obodo o no na ya ga-ata ezigbo ahuhu. Mgbe nwaanyi mutara nwa, taa ahuhu zuo ma lekwa nwa ahụ, o na-abara ezinaulo muru ya na obodo o si na ya uru. Nke a putara ihe n'Adaeze. Adaeze bu isi agwa n'akwukwo ahụ. O bu nwata nna ya si na o gaghi agu akwukwo n'ihia na o bu nwaanyi, nna ya anaghikwa eweta ego nri nke o ji elekwa ya na umunne ya anya, naani ihe o maara bu inu mmanya. Nne Adaeze huru ka omume di ya di ma mara na o gbachi ya nkiti, ezinaulo ya anoro na nsogbu, o wee malite buwe ibu ezinaulo ya. Nwadike (1998:13) dere,

Ebe Uchechukwu hapuru iru oru diiri ya ka ezigbo di na ezigbo nna, Uzumma ahapughi imejuputa oru ndi ahụ, n'onwe ya. Dika nwaanyi gbasiri ike oru, dikwa uchu n'izu ahia, o nyeghi ụmụ ya ohere ka ha chewe maka onodu ha na nna ha. Uwe, akwa, akpukpo ukwu na ụmụ ihe ndi ozọ di ha mkpa o nweghi nke o na-ekwe ka o koo ha.

Omume nne Adaeze gosiri na o bu nwaanyi ka o diiri ikwudosi ike mgbe nwoke gbahapuru oru ya ka ezinaulo wee kwuru. O bu eziokwu na o dighi mfe ime otu a ma o bu onodu di otu a ka umu nwaanyi ji eziputa ike zoro ezo di ha n'ime. Nne Adaeze gbara mbö hu na o nyere umu ya ihe niile ha ga-eji bie ezi ndu, nye ha nri ma zuo Adaeze n'ulo akwukwo o bulagodu mgbe di ya si ka Adaeze ga luo di n'ih na o baghi uru izu nwaanyi n'akwukwo. Adaeze mechara buru nwata nwaanyi ji ndu ya choro Chukwu aja. Ndi uka chie ya sista, o buru nnukwu mmadu a ma ama n'obodo. O ruoro nne ya ulo elu ma nye aka zuputa umunne ya ndi nwoke abuo n'uloakwukwo. O buru na nne ya agbadoghi ukwu n'ala zuo nwa ya, Adaeze gaara ala n'iyi. Nwaanyi, dika nne no n'ezinaulo bu onyeisi nlekwa ahike ezinaulo ya. Ahu ike onye obula no be ya, nwa a muru ohu, onye ntorobia, na okenye, na-echu ya ura. O na-ahazi ihe niile gbasara be ya n'udi na onye obula no na ya na-enweta nri na ezumike zuuru ya. O na-eme ka be ya buru ebe onye obula no na ya na-enweta ezumike. Nne bu onye onye obula no n'ezinaulo na-agbakwu ma o nwee ihe ha choro.

ii. Nwaanyi dika onye nhazi akunauba azinaulo na onye na-akpata aku

Na nwoke bara ogaranya bu na o lutara nwaanyi anaghi eme oke mmefu. Umu nwaanyi ufodu na-ahuta alimdi dika aku a kpata akpata. Umu nwaanyi di otu a enweghi ihe ozö ha maara ma e wepu imefu aku di ha. Ma umu nwaanyi ndi maara na o bu aku ka a ga-eji zuo umu ha mutara, maara na ha kwesiri inye aka chekwaa aku di ha site n'ibelata izuta ihe obula abaghi uru. O buru ezinaulo nna no na ya enweghi aku, nwunye ya ga-amata na o bu oru ya ihazi ma zuo obere aku di ya nwere. O buru na di ya enweghi chaa, o malite kpatawa aku ka ezinaulo ya ghara ida. Nne Adaeze ghotara nke a wee malite ibu ezinaulo ya ka o ghara ida. N'ikwado echiche a, Nwadike (1975:27) dere;

Dika onye gbasiri ike oru, e nweghi nwaanyi ibe ya n'ogbe ha na-eñe ya ukwu n'isi n'ebe oru ubi di. I baa n'ugbo akpu ya, i gaghi ama ebe i siri banye na ebe i ga-esi apu. Ji, ede, akidi, oka na akwukwo nri di iche iche na-abu asuru.

Nke a gosiri oke igba mbö nwunye Uchechukwu n'ih na di ya anaghi aru oru o kwesiri iru dika onyeisi ezinaulo. Uzumma ghotara na o gbachi nkiti, agu egbuo umu ya. Nwadike (1975:27) gakwara n'ihu si:

N'izu ahia, Uzumma so na ndi na-agba ahia Ugwu ebe o na-aga ebute agwa, egusi, yabasi na azu mangala n'akpa n'akpa. Mgbe ike adighi ya ije ahia, ya ezie ndi ahia ya ka ha budatara ya ngwa ahia ndi o choro. N'agbanyeghi na o na-agba ahia, o nakwa eghe akara na kpofu kpofu.

E lee anya na nkowa a, a ga-ahu na Uzumma, nwunye Uchechukwu, siri ezigbo ike na nwaanyi. N'ala Igbo, ndi a ma ama na-agba ahia Ugwu bu umu nwoke. Nke bu n'ih na isi ala Igbo gawa Ugwu ga-ewe onye na-eme njem ahu otu abali n'uzo ma o buru na obodo Ugwu nke o na-aga di na mputa mana o buru obodo ndi di n'ime, o nwere ike iwezu abali abuo n'uzo tupu onye ahu eruo ebe o na-aga. N'ih nke a, a hutara udi ahia a dika ahia naani umu nwoke ga-emenwu. N'agbanyeghi mgbakasi ahu so isi ala Igbo gaa Ugwu azuta ahia, Uzumma ka nwere ohere ighe akara. O bu naani nwaanyi nwere obi dike ga-akpanwu udi agwa a. Nke a putara na nwaanyi obula luru di kwesiri inwe ihe o na-atunye iji mee ka be ya

na-eto n'ihl na ighasa na idozi ezinaulo di nwaanyi n'aka. Dika Anagor n'ime Ifeka (2014:18) si kwuo:

Nwaanyi

I bata, ulö adi mma ma I gbaa njo,

ulö akwaka ka akwa

I nwere ikike idozi ma ghasaa ezinaulo

Qtutu n'ime nnukwu oru nwaanyi na-arü bu idozi na ichiköta be ya. Ö bu nke a kpatara na o nwee ka nwata si kpaa agwa di aña, a juo ya ma ö nukwara ara nne ya. Ö bu nwaanyi nö n'ezinaulo na-akwu dika osisi oji, jide ezinaulo ya nke oma. Ufodu umu nwaanyi bilitere n'ezinaulo ha ji ohere ahü na-akpari di ha, ö kachasi ma ö buru na nwoke ahü na-ewetabu ego e ji azu ezinaulo ya.

N'Adaeze, akuko di n'agumagu a bu maka otu nwoke aha ya bu Uchechukwu, nwunye ya Uzumma na umu ha Adaeze, ada ha nwaanyi na umu nwoke abuo ndi ozö ha mutara. Uchechukwu ruuru ndi öcha oru nke mere na ndi obodo na-ahuta ya ka onye ma ihe. Ö rutara ego n'oru ya mana ö na-emefu ego ya niile n'ulo nkwu. Iweta ego nri n'ezinaulo ya adighi mfe ma ya fodu ego e ji azu umu ya n'ulo akwukwo. Nke kacha ewe ya iwe bu izu nwa ya nwaanyi n'ulo akwukwo. Ö juruaju na ego ya agaghi aba n'izu nwaanyi n'ulo akwukwo n'ihl na ö baghi uru. Nwadike (1978:29) ziputara nke a mgbe ö si:

Uchechukwu bu otu onye na ndi kwenyere na onye na-azu nwata nwaanyi n'ulo akwukwo na-akwo aka ö ga-eji etiri okuko aki. Qtutu mgbe n'uloru ha na n'ulo oriri na onunu ebe ö na-aga, akuko ndi mmadu na-akö bu etu umu nwaanyi ndi nne ha zuru n'akwukwo si agbakwuru ndi nwoke n'emeghi ka ndi muru ha rachaa aka... nke a mere ka Uchechukwu juwapu isi na Adaeze ga-eje akwukwo.

Qtutu umu nwoke nwere udi echiche a. Ha na-ahuta izu nwa nwaanyi n'uloakwukwo dika mmefu ego ebe qtutu n'ime ha bodoro aka n'ihl ndi mmadu korö maka umu nwaanyi nne na nna ha züchara n'akwukwo, nwoke ozö lüwa ha nke ga-eme ka ihe obula ha nwere buru nke nwoke ahü luru ha. Uchechukwu so na ndi nwere udi echiche a tinyere na ö choghi iweputa ego, wee ju na umu ya agaghi eje akwukwo. Nwunye ya bu Uzumma che na di ya na-egwu egwu mgbe ö gwara ya nke a ma ö maghi na o nweelari mkpebi a n'obi ya kemgbe. Nke a putara ihe mgbe odee dere:

N'isi mbido, Uzumma chee na di ya na-egwu egwu na e mechaa, ö ga-agbanwe obi ya, mana mgbe ö huru na ura kwere izu aghola onwu, ya na uche ehuru...o chetara na umunna bu ike. N'ihl ya, o wee kpoo umunne di ya, ndi lupuru di n'ebe di ichi ichi ka ha bia soro ya kwurukwanu.

Ö bu naani onye maara ihe ö chorö na-agba mbö ihu uzö ö ga-esi nweta ihe ahü. Uzumma agaghi akwukwo ma ö maara na ö bara uru, ö kachasi na ndu nwaanyi. Di ya ekwuola na aka ya adighi n'izu ada ya nwaanyi, ö ga-agbachizi nkiti? Nke a mere o ji zopu njem, kpokuo

umunne di ya, ndi o ma na ha ga-agwanwu di ya okwu. N'oge ugbo a, umu nwaanyi ufodu na-ekpesara umunne di ha ndi nwaanyi ihe obula daputara n'etiti ha na di ha. Oge ufodu mkpesa di otu a na-amita ezi mkpuru ma ufodu oge, o naghị amita ezi mkpuru. Ihe kacha mkpa bu na a gbara mbö ka okwu daputara bie. Umunne Uchechukwu kowaara ya mkpa na uru di n'izu nwa nwaanyi ma o juru aju. Umunne ya ahü wee tanyere Uzumma alo ka o gaa n'ihu zuo nwa ya. Nwadike (1978:33)si otu ziputa ya:

Umunne di Uzumma toro ya na mgbalị ya niile ma gwakwa ya ka o jisike. Ha suru ya nkume n'obi ka o ziga Adaeze ulokwukwo, kwe ya nkwa na ha aghaghị inyere ya aka. Mana tupu oge a niile, Uzumma eburula n'uche ihe o ga-eme, kama o chorö ka a ghara ita ya uta n'ikpeazu na o bu o leliri di.

Site na nziputa a, a ga-ahü na Uzumma abughị naani na o na-agba mbö, o na-erubere di ya isi. A tulee ma gbakoo ihe di n'izu mmadu n'ulokwukwo, a ga-aghota udi oru chere Uzumma n'ihu ma ujo atughị ya. O kpebielari ihe o ga-eme, nke gosiri na o maara udi oru o na-abanye n'ime ya.

O bughị na Uchechukwu enweghi ego o ji azu umu ya kama o di nkirinka. Ihe na-azo ya na ezinaulo ya bu na nwunye ya bu onye umeala, wee weghara onodu, zone ukwu ebe di ya kwesiri izonye wee kpokoba ezinaulo ya. Ibu ezinaulo wee dakwasa Uzumma, o wee buru ibu ka ajadu. O na-ahia mmadu abuo ahü ichikwa ezinaulo, mara otu a ga-adi ma a hapuru ya otu onye.

Nwadike weturu ahü ala wee detuo uzo di icheiche Uzumma si agba mbö were na-enweta ego. Uzo ndi a bu site n'iko ugbo, igba ahia Ugwu na ighe akara choochi. Nke a gosiri na Uzumma abughị onye ume ngwu. Ihe ndi a e deputara Uzumma na-arü wee na-enweta ego bu oru mmadu ato mana naani ya na-arü ha niile. Udi akparamagwa a korö ukö. Nwadike (1998:27) kwuru na o bu eziokwu na di ya na-eme nwunye ya na umu ya ihe mgbanya mmiri mana o naghị achö isi n'aka onye obula nata nkwuto ebe di ya nö. Nke a gosiri ogogo o dowere di ya. O bu nke a mere umunne di ya ji kwuru ya n'azu. Di ya mechara nwuo ebe umu nwoke abuo o mutara gara agha ma ha alotaghị. Adaeze onye nke o zuru n'ulokwukwo bu onye di ndu lekota ya anya n'ihu na o guru ezigbo akwukwo, chie sista, buru otu onye n'ime ndi obodo ji eme onu ma buru ogaranya.

iii. Onodu ajadu nwaanyi

N'ala Igbo, ajadu nwaanyi bu nwaanyi di ya nwuru anwu. *N'awa bu nke Onye*, a korö maka otu nwaanyi aha ya bu Urioma. O luru di n'ezinaulo umu nwoke ka n'onuogu. Di ya bu Anjudo rutara ego n'oru oyibo. O bukwa onye igu akwukwo na-amasi. Otu ubochi, ka ahü oku rewere Anjudo a. O gara ulogwu imata ihe na-eme ya ma dokita siru ya na o bu oria a na-akpo hainia bu ihe na-ebutere ya ahü oku n'ihu ya a ga-ebepu ya ahü, wee gwoo ya oria. Noosu nö n'ulo ogwu eletaghị ma obara ya o gbaliri elu tupu o gbaa ya ogwu n'akwara na-ebu obara aga na mkpuruobi, nke a mere ka o kubie. Ka di ya nwuchara, Urioma kpebie na ya ga-amalite ebe di ya kwesiri n'izu umu asato foduru ya. Nsolibe (2018:47) tinyere ya otu a:

Urioma weere akwa kee n'ume were malite ita ahuhu izu umu ya n'akwukwo. O siru na di ya huru igu akwukwo n'anya nke ukwu na o kpebiri mgbe o di ndu na umu ya

niile ga-agu akwukwo ma ndi nwoke ma ndi nwaanyi.... O dighiri Urioma mfe mana o tachitere obi na-eme ya makana o siri na nti anaghi ezu ike sososo ma ihe o na-ata o gwuru.

Nke a bu uzọ ozo ufodu umu nwaanyi si eziputa ike zoro ezo di ha n'ime. O nwekwara otutu umu nwaanyi malitere ikpata ego ka di ha nwuchara, ebe ufodu bu ndi kpatawara ego n'ihu na di ha anaghi emezi ka o sibu eme, ebe ufodu bu naani na ha wara anya. Odee agumagu a akowaghi ma Urioma o nweburu oru o na-arụ tupu di ya anwuo, ma o kwara na o bu di ya na-azu ezinaulo ya. E lee anya na nziputa a di n'elu, a ga-aghota na Urioma elegharjala anya hu na o buzi oru ya izu umu ya iji mezu ochuchọ obi di ya. O matakara na o gaghi adiri ya mfe izu umu asato naani ya mana o tachitere obi buwe ibu ahụ. Iji nyere onwe ya aka n'oru chere ya n'ihu, o malitere ime otutu ihe ga na-enyere ya aka izu umu ya. Nsolibe (2018:47) ziputa ihe ndi ahụ otu a:

Chi ya goziri ya n'eruru mbara ezi. Ewu, aturu, okuko Bekee na torotoro o na-azu na-enye ya ego. Ewu na aturu ya ufodu na-amu ato ato, ufodu ano. Okuko na torotoro ya, ibu anaghi ekwe ha akwu oto ma ya fodu iga ije ma Urioma zuchaa ha. Ihe ndi a na-nyuru ya ego. Ozo, o nwere nkwu na-afọ akwu nke ukwu. O na-asu akwu na-enweta mmanu o na-ere ere ebe o di ukwu. Mgbe ufodu o na-ere mkpuru akwu.... Ihe ndi a ka ha na-eme were enweta nri ubochi nakwa igwo akwukwo.

Onodu ajadu nwaanyi bu uzọ umu nwaanyi si eziputa ike di ha n'ime. Dika Urioma, ufodu umu nwaanyi ajadu na-eyi akwa mkpe ha noro n'ahia na-azu ahia. Ufodu ajadu nwoke agaghi enwenwu ndidi ichikwa umu asato. O ga-alughari nwaanyi ga na-elekotara ya umu ya. Nwoke anaghi enwe ndidi e ji azu nwa. Urioma zuchara umu ya niile n'akwukwo, ha niile baa uru. Otu nwa ya nwaanyi bu noosu. Otu nwoke no mba Amerika biara luo ya, kpola ya Amerika. Ha mechara kporo Urioma laa Amerika, o noro afọ asaa n'obodo ahụ.

N'Amerika, Urioma mere ka nwa ya mara na ya agaghi ano nkiti. O gwara nwa ya ka o chooro ya ihe o ga na-arụ ma na-enweta ego. Nwa ya nwaanyi doziri otu onu ulo na be ya, Urioma malite iledo umu ndi enyi nwa ya anya. O sikwa ebe a na-enweta ego o na-ezigara umu ya ndi foro na nwa ya ahụ adighi no na Naijiria. Nsolibe (2018:83) ziputara ya otu a;

O gwara nwa ya nwaanyi na onodu otu ebe adighi mma.... Adaeze doziri otu onu ulo na be ya ebe o ga na-elekota umuntakiri nne ha hapuru gawa oru anya. Nke a mere ka Urioma nwee ihe o na-arụ ma na-enwetakwa ego.... Urioma sizi ebe ahụ nwetakwa ego, o malitere zitawara umu ya ndi no na Naijiria ego dola.

Nwaanyi mutara umu nwaanyi isii lucharala di, na umu dimkpa abuo, abughizi nwata. A si ka a tlee afọ ole Urioma di, a ga-ahụ na o gbagotala n'afọ. N'agbanyeghi nke a, ike oru ka di ya. O ka na-akpata aku obuladi n'agadi. Nke a gosiri na nwaanyi na-eziputa ihe mere ya nwaanyi o buladi na nka.

Nchikota

Ka e mechara nchocha a, a choputara na ufodu umu nwaanyi ka ufodu umu nwoke sie ike. A choputakwara na otutu oge, na o bu mgbe nwaanyi hutara onwe ya n'ihe mmekpa ahụ ka ike

dị ya n'ime ji apụta ihe. O bụ ike a dị ha n'ime mere na ha na-ejidenwu ezinaụlọ ha nke oma. Nwoke lụta ezigbo nwaanyị, zuru oke kpomkwem ebe nwoke lụta ajọ nwaanyị, gwurụ agwụ kpomkwem. Ihe mere na otutu di na nwunye na-ebi ogologo ndu, ma e wepu ọrịa, bụ n'ihì na ha abụọ nyere onwe ha udo toro atọ. Onye obula n'ime ha ruru oru o kwesiri iru. Mana o buru na di ahapu iru oru ya di ka di, o buru na o luta nwaanyị maara ihe, nwaanyị ahụ ga-amalite ruwa ihe ndi ahụ di ya kwesiri iru, ma nyekwa ya nsopuru ruru ya. Mana mgbe ufodu, nke a na-aputa okwu n'ihì na o bughị nwaanyị niile ga na-ebu ibu ezinaụlọ naanị ya, ghara ikpari di ya. O ka mma ka umu nwaanyị nomie Uzumma, Nwaife na Urioma ndi buru ibu diiri ha n'eleghị mmadu anya. Mbọ Ada gbara izu ahia mgbe ahia di ya ghasara kwesiri nnomi kama na nleda o ledara di ya ekwesighi ka nwaanyị obula nomie ya. Umu nwaanyị ga-aghotakwa na nwata obula no na be ya bu nwa ya, n'ihì nke a o kwesiri izu ya ka nwa ya n'ihì na nwata ahụ di njo, o diiri ya na obodo, o di mma, onye obula ga-eri uru ya. Otu ihe umu nwaanyị niile e nyochara agwa ha n'edemede a nwekoro onu bu na o nwere onodu ojoo daputaara ha n'otu na otu. O bu onodu a kpaliri ha ikpa agwa ha kpara. Nleli a na-eleli umu nwaanyị na-akpali ha ime otutu ihe, ma nke ojoo ma nke oma.

Alo

Oge ugbua abughị oge a na-edobe umu nwaanyị n'akuku. Ha azotawala onwe ha. Uwa anuwala olu ha. Nke a mere na ha na-aputazi ihe ebe obula ha chorọ iputa. Ha na-aputa na goomentị, nka na uzu, azumahia, oru oyibo na ebe ndi ozọ masiri ha. Iji gbaa ha ume, a turu alo ndi a:

- a. Ka umu nwaanyị kwusi ige ihe obula ga-ebutu mmuo ya mgbe obula ha chorọ ime ihe di mma ma gee nti inu ihe ga-akwalite mmuo ha.
- b. Ka umu nwaanyị belata itukwasi obi na o bu nwoke ka ime ihe ufodu diiri o kachasi n'ezinaulo, kama ka ha gbaa mbọ ime ihe ndi ahụ n'onwe ha n'ihì na nke a ga-enyere ha aka imuta ihe ndi ahụ.
- Ch. Ka ha gbalia muta umu ole ha ga-azunwu ka o gbara igbaka ha aka ma o buru na o nwee ka ihe ike si dakwasa di ha.
- d. ka ha gbalisie ike nwee aka oru n'ihì na nke a ga-enye ha ohere ikpata ego ha ga-eji kwado ezinaulo ha, nyekwara ha aka ikuziri umu ha mkpa ikwado ezinaulo di.

Edensibia

Brewerton, P. (2019 February 20). Find your hidden Strength. Strength Scope.
<https://strengthscope.com/find-your-hidden-strength>

Ifeka, O.R (2014) (ohz). *Ibèné*. Perect Image Publishers.

Nsolibe, O.T (2018). *Uwa bu nke onye*. Perect Image Publishers.

Nwadike I.N (1996). Igbo Contemporary Drama. Early Beginning, Bibliography, & Classification. Na *Nsukka Journal of the humanities* 9.114.

- Nwadike, I.U (1998). *Adaeze*. Pacific Correspondent College & Press.
- Okeke, J. N (2009): Oral Literature and Family: The Igbo example. *N'Unizik Journal of Art & Humanities* 2. 180
- Olá L, Richter R & Kotowska, I. (2014). The New Roles of Men & Women and Implications for Families & Societies. Families and Society. familiesandsocieties.univie.ac.at
- Orjinta A.I. (2013, January 26). *Womanism as a method of Literary Text Interpretation*. A study of emergent Women's Images & Religious Structure in Selected Works of Henrich Böll. Ludwig-Maximilians- Universität München. <https://edoc.ub.uni-muenchen.de>.
- Otiono, N. (2014). 'Catherine Acholonu (1951-2014): The Female Writer as a Goddess'. *Nokoko*, 4, 67-89
- Omware, K. (2019, February 25) Hidden Strengths: The Secret Power of Human Weakness. Medium. <https://www.medium.com/@nextgenwriters>
- Shuani, A(2020, December 8). Roles of Women in the Family & Society. YourArticle Library. <https://www.Yourarticlelibrary.com>
- Simeon, S. (2021, February 2). *More Couples are Embracing Female Breadwinners, despite Decades of Old Stigmas*. NPR. <https://www.npr.org> on.
- Sundel, H. (2020, February 14). *I'm the Breadwinner in my Relationship & it's Complicated*. Yahoo Life.<https://www.yahoo.com/lifestyle>
- Sindell, T. & Sindell, M. (2015). Hidden Strength: Unleashing the Crucial Leadership Skills You Already Have. Berrett-Koehler